

Dr. Erhan USTA

Samsun Milletvekili

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi

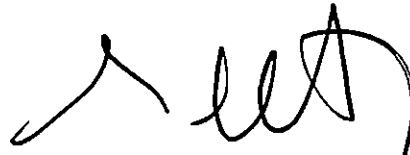
İYİ Parti Ekonomi ve Kalkınma Politikaları Başkanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2018 yılı sonrasında uygulanan hatalı politikalar neticesinde ülkemiz başta ekonomi olmak üzere birçok alanda ciddi kayıplar yaşamıştır. Bu dönemde, kur şokları yaşanmış, enflasyon çok hızlı şekilde artmış, gelir dağılımı bozulmuş, kamuda israf ve şatafat rekor seviyeye yükselmiştir. Bu gidişatı tersine çevirmek için 2023 yılında başlatılan, rasyonel politikalara dönüş olarak ifade edilen dezenflasyon programı ise problemin ana kaynağına inmek yerine; yüksek faize, vergi artışlarına, kredi koşullarının sıkılaştırılmasına, memur ve emekliler başta olmak üzere maaş ve ücretlerin baskılanmasına, özellikle tarımsal desteklemeler, yoksullukla mücadele ve öğrenci bursları gibi sosyal harcamalar ve yatırımları içeren bütçe kalemlerinde kesinti ya da çok kısıtlı artışa gidilerek bütçe açığının azaltılmasına dayandırılmıştır. Dolayısıyla, son 7 yılda vatandaşların sırtındaki yükler artarken, üreticinin maliyetleri ve belirsizlikleri bertaraf etmesi için gereken efor ve kaynak iş yapmayı imkansız hale getirmiştir.

Ülke ekonomisinin içinde bulunduğu durum ve sahip olduğu kırılganlıklar çok önemli riskleri de beraberinde getirmektedir. Reel kesimin ve üreticilerin maliyetlerini düşürmesi hedeflenen faiz indirim sürecinin kesintiye uğraması, dolayısıyla işletmelerin uzun süre yüksek faiz maliyetine katlanması bu bağlamda en önemli risklerden birisidir. Likidite sıkıntısı özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin iş yapamaz hale gelmesine neden olacaktır. Düşük zamlarla reel geliri baskılanan vatandaşın, işçinin, asgari ücretlinin, emeklinin, sabit gelirlinin ise daha fazla fedakarlık yapabilecek alanı kalmamıştır. Uzun süredir yavaşlamış olan doğrudan yabancı yatırımların tamamen durması, sıcak para olarak tabir edilen portföy yatırımlarının gelmesi içinse daha yüksek faiz ödenmek zorunda kalınması kamu maliyesi üzerinde baskı yaratacaktır.

Problemin ana kaynağını tespit edip, bunlara yönelik tedbir almadan; ekonomik temelleri hazırlanmadan yapılacak faiz indiriminin maliyeti daha ağır olacaktır. Bu bağlamda, Türkiye ekonomisinin aciliyet arz eden sorunlarının, enflasyonla mücadeleye hanel getirmeden üreticilerin finansman maliyetinin düşürülmesi için atılabilecek adımların ve vatandaşların alım gücünü artırılması amacıyla alınması gereken tedbirlerin araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98 inci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İhtüzüğünün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince bir Meclis araştırması açılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Dr. Erhan USTA

Samsun Milletvekili

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi

İYİ Parti Ekonomi ve Kalkınma Politikaları Başkanı

Dr. Erhan USTA

Samsun Milletvekili

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi

İYİ Parti Ekonomi ve Kalkınma Politikaları Başkanı

GEREKÇE

Ekonomi başta olmak üzere her alanda hızlı karar alma ve etkin uygulama vaadiyle 2018 yılında uygulanmaya başlanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, iddia edilen iyileşmeyi sağlayamamış, ülkenin mevcut sorunları daha da derinleşmiştir. Hukukun üstünlüğü, demokratik özgürlükler, basın özgürlüğü, politika yapımı ve uygulamasında öngörülebilirlik, kamu yönetiminde şeffaflık ve hesap verebilirlik, kurumsallaşma, TCMB başta olmak üzere ekonomi yönetiminde rol oynayan kurumların bağımsızlığı ve tarafsızlığı konularında önemli bir gerileme yaşanmıştır. Tüm bu gelişmelerin; faiz, kur, reel gelir, geniş tanımlı işsizlik, gelir dağılımı, cari açık gibi makro göstergelerde bozulma şeklinde önemli yansımaları olmuştur.

2018 yılında başlayan bozulma, 2021 yılında iktisadi temellerden bağımsız şekilde bir faiz indirimi sürecinin başlatılmasıyla hızlanmıştır. Bu süreçte, TL hızla değer kaybetmiş, TCMB rezervleri kuru belirli bir seviyede tutmak amacıyla şeffaf olmayan şekilde eritilmiş, enflasyon hızla tırmanmıştır. Ülkede belirli bir seviyenin üzerinde geliri olanlar düşük faizli krediler yoluyla gelirlerini artırırken, özellikle sabit gelirle hayatını devam ettiren memurlar, emekliler, asgari ücretliler ve genel anlamda tüm bordrolu çalışanların reel geliri yüksek enflasyon nedeniyle erimıştır. Düşük faizli krediler ve likidite bolluğu, varlık fiyatlarının da olağanın üzerine çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda hem kiralar hem de konut fiyatları çok hızlı şekilde yükselmiştir.

Bu dönemde kamu maliyesinde de mali disiplini bozan, şeffaflığı azaltan, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasının önüne geçen adımlar atılmıştır. Başta kamu bankaları olmak üzere KİT'lerin piyasa dinamiklerine değil, siyasi hedeflere yönelik şekilde işletilmesi, kamuda israf ve şatafatın artması, TL'deki değer kaybını önlemeye yönelik olarak uygulamaya konan ve kamudan yüksek gelir grubuna ve kurumlara bir servet transferi yaratan KKM uygulaması, Kamu-Özel İşbirliği gibi modellerin kamu yararını değil siyasi çıkarları gözeterek şekilde kurgulanması ve uygulanması sonucu maliyetlerin artması, yanlış borç yönetimi stratejileri nedeniyle kamunun faiz giderlerinin yükselmesi gibi nedenlerle kamu giderleri artmış, bütçe açığı sürdürülemez seviyelere çıkmıştır.

Pandemide olduğu gibi, 2023 yılında yaşanan deprem felaketine de hazırlıksız yakalanan hükümet faturayı her zaman olduğu gibi dış güçlere, afetlere ve konjonktürel gelişmelere kesmiştir. Bozulan mali ve makro dengeler, ülkeyi bir ödemeler dengesi krizinin eşiğine getirmiştir. 2023 seçimlerinin ardından, uluslararası piyasaların da baskısıyla, yeni ekonomi yönetimi ortodoks politikalar uygulamaya başlamış; bütçe açığının düşürülmesi amacıyla vergiler yükseltilmiş, düşük zam oranlarıyla ücretler baskılanmış, kredi koşulları sıkılaştırılmış ve faizler yüzde 50'ye kadar yükseltilmiştir.

Temel olarak kurun baskılanması, faizlerin artırılması, vergilerin artırılması yoluyla bütçe açığının azaltılması ve ücretlerin baskılanması üzerine kurgulanan dezenflasyon programının yükü halkın sırtına yüklenmiştir. Cari giderler başta olmak üzere bütçe harcamalarının azaltılması ve kamuda tasarruf; hukukun üstünlüğü, özgürlükler, şeffaflık, hesap verebilirlik gibi alanlarda yapısal reformlar ile siyasi etkilerden uzak ve yetkin kurumsal

Dr. Erhan USTA
Samsun Milletvekili
TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi
İYİ Parti Ekonomi ve Kalkınma Politikaları Başkanı

karar alma gibi gerçek bir dezenflasyon programında olması gereken hususlar ise göz ardı edilmiştir.

Vatandaşın ve reel sektörün ciddi bedel ödemesiyle, enflasyonla mücadelede kısmi bir yol alınmışsa da 2025 yılının Mart ayında yapılan İstanbul Büyükşehir Belediyesine yönelik siyasi tasfiye operasyonu sonucunda makro göstergelerde yeniden bir bozulma yaşanmıştır. Borsa İstanbul'da ciddi kayıplar oluşmuş, TL değer kaybetmiş, TCMB politika faizi artırılmış ve ülkemizin risk primi yükselmiştir. Kurdaki dalgalanmayı frenleyebilmek için TCMB tarafından piyasaya müdahale edilmiştir. Tahminlere göre 57 milyar dolar civarında rezerv kaybı söz konusudur. Yaşanan bu gelişmelerin Türkiye ekonomisine doğrudan ve dolaylı önemli bir yük getireceği aşikardır. Ekonomik maliyete ilave olarak, piyasa ve kamuoyu tarafından verilen tepkiler, güven ve öngörülebilirlik zemininden daha da uzaklaştığının bir göstergesidir.

Muhtemel bir faiz indirimi söz konusu iken yaşanan bu gelişmeler, enflasyonla mücadeleye ket vurmuş, faiz indirimi ihtimalini oldukça zayıflatmıştır. Enflasyonla mücadelenin maliyeti giderek artmaktadır. Mevcut yönetim, hatalı politikalarla ülkeyi açmaza sürüklemiştir. Öyle ki, yüksek faiz ve sıkı kredi koşulları üretimi ve sanayiciyi zora sokarken; faizin düşürülmesi, programı destekleyen başka herhangi bir güven unsuru olmadığı için, beklentilerin bozulmasına neden olacaktır. Diğer taraftan, yüksek faizin uzun süre uygulanması, maliyetlerin düşmemesine ve fiyatların yüksek kalmasına neden olarak, enflasyonu artıracak bir mahiyet de kazanabilecektir. Kurun baskılanması ihracatçılar için zorluklar yaratırken, serbest bırakılması enflasyondaki düşüşü engellemektedir. Ücretlerin baskılanması suretiyle rekabet gücü kazanmaya çalışmak ise uzun vadede ülkemiz için sürdürülebilir değildir.

Faiz indirimi sürecinin kesintiye uğraması, sanayici ve üreticileri zor durumda bırakmıştır. Sanayiciler ve KOBİ'ler mevcut koşulların sürmesi halinde yıl sonuna kadar çok sayıda firmanın öz kaynaklarını tüketeceğini, kaçınılmaz bir son olarak da konkordato ve iflaslar ile karşı karşıya kalınacağını ifade etmektedir. Mevcut politikalar neticesinde, ihracatçılar pazar kaybetmekte ve üreticiler krediye erişememektedir. Bu durum, ciddi istihdam kaybı riskini de beraberinde getirmektedir.

2025 yılı Nisan ayı bütçe uygulama sonuçları, kamuda gerçek bir tasarrufun olmadığına işaret etmektedir. Son gelişmelerin de etkisiyle faiz giderleri artmış, en kolay ve zararsız şekilde azaltılabilecek cari giderlerde ise gerçekleşme oranları yüksek gelmiştir. TCMB tarafından açıklanan anketlerde hanehalkı ve reel sektörün enflasyon beklentilerinde bozulma olduğu görülmektedir.

Mevcut ekonomik programın yetersiz kaldığı aşikardır. Yüksek faiz politikasının uzun süre devam ettirilmesi ekonomiye zarar vermektedir. İktidarın kendi içindeki anlaşmazlıkları, problemin ana kaynağı görülmeden ve gerekli yapısal reformlar olmaksızın, iktisadi temellerden bağımsız şekilde bir faiz indirim sürecine girilmesi riskini barındırmaktadır. Bu da hali hazırda yüksek olan enflasyonun kalıcı hale gelmesine ve hatta daha da artmasına neden olacaktır.

Bu bağlamda, Türkiye ekonomisinin aciliyet arz eden sorunlarının, enflasyonla mücadeleye halel getirilmeden üreticilerin finansman maliyetinin düşürülmesi için atılabilecek

Dr. Erhan USTA
Samsun Milletvekili
TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi
İYİ Parti Ekonomi ve Kalkınma Politikaları Başkanı

adımların ve vatandaşların alım gücünü artırılması amacıyla alınması gereken tedbirlerin araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98 inci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince bir Meclis araştırması açılması her bakımdan yararlı olacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Türkiye Ekonomisinin Aciliyet Arz Eden Sorunları
ve Çözümleri Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

İSİM-SOYİSİM	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Selçuk TÜRKOĞLU	Bursa	[Signature]
Hakan İrfan Oğlan	Afyonkarahisar	[Signature]
Rıdvan 112	Candak	[Signature]
Lütfet Arslan	ANKARA	[Signature]
Lehi'2 Çirkin	İstanbul	[Signature]
Mehmet Murat GÜRBAN	Gaziantep	[Signature]
Ahmet Esref FAHİBABA	Ankara	[Signature]
Burhanettin Kocaman	Mersin	[Signature]
Hüsmen KIRKPINAR	İZMİR	[Signature]
Burak AKBURAK	İstanbul	[Signature]
Lutfullah Kaymak	Tozant	[Signature]
Josin Setur	Jenali	[Signature]
M. Cihan PAÇACI	İstanbul	[Signature]
Selcan Taştı	Tekirdağ	[Signature]
Ayşice Türker Tap	Adana	[Signature]
Ersin BEYAZ	İstanbul	[Signature]
Turan YALDIR	Aksaray	[Signature]
Ömer Karakas	Aydın	[Signature]
Yavuz AYDIN	Trabzon	[Signature]